

การพัฒนาแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
เพื่อส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

The development of a learning management model based on the teaching
approach that integrates the philosophy of sufficiency economy to promote
desirable characteristics of grade 4 students Social studies, Religion,
and Culture Department

รมณีย์ บุตรจันทร์

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

Rommanee Budjuntra

Office of the Basic Education Commission

Email: Rommanee9984@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการในการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม 2) เพื่อสร้างแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม 3) เพื่อทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม และ 4) เพื่อประเมินผลรูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

* ได้รับบทความ: 17 สิงหาคม 2565; แก้ไขบทความ: 26 ธันวาคม 2565; ตอปรับตีพิมพ์: 31 ธันวาคม 2565

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ คู่มือการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ โดยใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง แผนการจัดการเรียนรู้ แบบประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ของนักเรียนแบ่งเป็นแบบทดสอบวัดความรู้ ความเข้าใจในหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและ แบบประเมินคุณลักษณะอยู่พอเพียง และแบบสอบถามความพึงพอใจ การวิเคราะห์ข้อมูล วิเคราะห์โดยการคำนวณหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าประสิทธิภาพ (E1/E2) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการทดสอบความแตกต่างของคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียน โดยใช้สถิติที (t - test แบบ Dependent Samples)

ผลการวิจัยพบว่า

1. ผลการศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการในการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ โดยใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน พบว่า ผู้ปกครองนักเรียนมีความเห็นว่า สภาพคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนในปัจจุบันอยู่ในระดับการปฏิบัติมาก และมีความต้องการให้มีการจัดการเรียนรู้โดยใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.45$, S.D. = 0.53) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ความคิดเห็นของครูผู้สอน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม พบประเด็นปัญหาด้านนักเรียน คือ นักเรียนยังไม่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความหมาย แนวคิดการปฏิบัติตนตามหลักการสำคัญของหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ไม่เห็นคุณค่าของหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่มีต่อ การดำเนินชีวิต และปัญหาด้านเนื้อหา การกำหนดเนื้อหาสาระการเรียนรู้เกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงยังไม่ครอบคลุมแนวคิด ความหมาย การปฏิบัติตนและหลักการสำคัญ ส่วนแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ผู้สอนควรเน้นกิจกรรมการเรียนการสอนที่ให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจในหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงจนเป็นพื้นฐานนำไปสู่การปฏิบัติได้อย่างแท้จริง

2. ผลการสร้างรูปแบบการจัดการเรียนรู้ พบว่า รูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน มีองค์ประกอบสำคัญ 7 องค์ประกอบ ได้แก่ หลักการ วัตถุประสงค์ ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ ระบบสังคม ระบบสนับสนุน เงื่อนไขของการนำรูปแบบไปใช้ และการประเมินผล โดยขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ ประกอบด้วยขั้นตอนการเรียนรู้ 5 ขั้น คือ ขั้นที่ 1 ขั้นทำความเข้าใจ ขั้นที่ 2 เรียนรู้เนื้อหา ขั้นที่ 3 ขั้นฝึกปฏิบัติกิจกรรม ขั้นที่ 4 ขั้นนำไปประยุกต์ใช้ และขั้นที่ 5 ขั้นสรุป ผลการประเมินคุณภาพของคู่มือการใช้รูปแบบ พบว่า มีประโยชน์ มีความเหมาะสม มีความเป็นไปได้ และมีความถูกต้อง คิดเป็นร้อยละ 100 และแผนการจัดการเรียนรู้ มีประสิทธิภาพ เท่ากับ 83.81/83.22 ถือว่ามีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด

3. ผลการทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ พบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีผลการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ แบ่งเป็น คะแนนคุณลักษณะด้านความรู้ ความเข้าใจ เรื่องเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม หลังเรียนรู้สูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และมีผลการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยรวม อยู่ในระดับดีมาก

4. ผลการประเมินผลรูปแบบการจัดการเรียนรู้ พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจต่อรูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน มีความพึงพอใจ อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.50$, S.D. = 0.52)

คำสำคัญ: การพัฒนารูปแบบ; เศรษฐกิจพอเพียง; คุณลักษณะอันพึงประสงค์

Abstract

The main objective of this research is to development of a learning management model based on the teaching approach that integrates the philosophy of sufficiency economy to promote desirable characteristics of grade 4 students Social Studies, Religion, and Culture Department. It is research and development. The researcher conducted the research in 4 steps: 1) A study of the problems and needs of learning management according to the teaching integrating the philosophy of sufficiency economy. 2) to create a learning management model. 3) to experiment with the learning management model and 4) to assess the learning management model. The tools used for data collection were a rating scale questionnaire, interview form, group conversation recording form data analysis. Analyzed by finding the frequency, mean, percentage, standard deviation, and content analysis.

The research findings were as follows:

1. The results of the study of problems and demands in learning management according to the teaching integrating the philosophy of sufficiency economy as a whole found that the students' parents thought that desirable characteristics of students at present It is at a very practical level. And there is a need for learning management according to teaching that integrates the philosophy of sufficiency economy to promote the desirable characteristics of students at a high level.

2. The results of the development of the learning management model found that the learning management model in line with the teaching integrated the philosophy of sufficiency economy. There are seven key components: principles, objectives, learning management process, social system, support system, conditions for implementing the model, and evaluation. The process of learning management consisted of 5 steps: Step 1 Understanding. Step 2 Content Learning. Step 3 Practice the Activity. Step 4 Applying and Step 5 Conclusion. The elements of the model found that the learning management model was appropriate. Accuracy and utilization possibilities accounted for 100 percent. The results of the audit were 83.81/83.22, considered to be more effective than the specified criteria.

3. Assessment results of desirable characteristics of grad 4 students studying with a learning management model based on teaching integrating the philosophy of sufficiency economy Social Studies, Religion and Culture Department found that 3.1) when comparing the scores of cognitive characteristics of sufficiency economy learning Social Studies, Religion and Culture Department. It was found that the students' test scores after using the learning management model were significantly higher than before using the learning management model at the .05 level and 3.2) students had scores for assessing desirable characteristics according to the Sufficiency Economy Philosophy. Overall, it's a very good level. 4. The satisfaction assessment results found that students who study with a learning management model in line with teaching that integrates the philosophy of sufficiency economy. To promote desirable characteristics of grade 4 students in the Social Studies, Religion and Culture Department Satisfaction at a high level

Keywords: Pattern development; Sufficiency Economy; Desirable Characteristics

บทนำ

“...เศรษฐกิจพอเพียง เป็นเสมือนรากฐานของชีวิตรากฐานของความมั่นคงของแผ่นดินเปรียบเสมือนเสาเข็มที่ถูกตอกรองรับบ้านเรือนตัวอาคารไว้นั่นเอง สิ่งก่อสร้างจะมั่นคงได้ก็อยู่ที่เสาเข็ม แต่คนส่วนมากมองไม่เห็นเสาเข็มและลืมเสาเข็มด้วยซ้ำไป...” พระราชดำรัสพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวจากวารสารชัยพัฒนา ฉบับประจำเดือนสิงหาคม 2542 จากพระราชดำรัสที่ทรงพระราชทานให้พสกนิกร

ชาวไทยดังกล่าว ส่งผลให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้น้อมนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติ ดังปรากฏให้เห็นในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545 - 2549) ที่กำหนดให้มีการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง โดยการสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงให้ประชาชนทุกคนสามารถนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ได้ อย่างเหมาะสม ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550 - 2554) เพื่อมุ่งสู่การพัฒนาที่สมดุล ยั่งยืนและมีภูมิคุ้มกัน เพื่อความอยู่ดีมีสุข มุ่งสู่สังคมที่มีความสุขอย่างยั่งยืนหรือที่เรียกว่าสังคมสีเขียว (Green Society) ซึ่งเป็น ฉบับที่ไม่เน้นเรื่องตัวเลขการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ และให้ความสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจแบบทวิลักษณ์ หรือระบบเศรษฐกิจที่มีความแตกต่างกันระหว่างเศรษฐกิจชุมชนเมืองและชนบทและเป็นปรัชญาที่ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชฯ ได้พระราชทานให้แก่ประชาชนไทยเป็นแนวทางการดำรงอยู่ และปฏิบัติตนของประชาชน ตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชน จนถึงระดับชาติ และแผนพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555 - 2559) ได้กำหนดแนวทางการพัฒนาคนโดยให้ความสำคัญ กับการนำหลักคิดหลักปฏิบัติตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาเสริมสร้างศักยภาพของคนในทุกมิติ ทั้งด้านร่างกายที่สมบูรณ์แข็งแรงมีสติ ปัญญาที่รอบรู้ และมีจิตใจที่สำนึกในศีลธรรม คุณธรรม จริยธรรม และความเพียร มีภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลง (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคม แห่งชาติ, 2554 : 45)

เพื่อสนองพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม แห่งชาติ ฉบับดังกล่าว กระทรวงศึกษาธิการในฐานะหน่วยงานหลักในการพัฒนาคนและสร้างเยาวชน ให้มีคุณภาพของประเทศ ได้ตระหนักถึงความสำคัญของหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงจึงจัดทำยุทธศาสตร์ เพื่อดำเนินโครงการขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อปลูกฝังให้เด็กและเยาวชนรู้จักการใช้ชีวิต ที่พอเพียง เห็นคุณค่าของทรัพยากรต่าง ๆ ฝึกการอยู่ร่วมกับผู้อื่น อย่างเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และแบ่งปัน มีจิตสำนึกรักสิ่งแวดล้อมและเห็นคุณค่า ของวัฒนธรรม ค่านิยม และเอกลักษณ์ของความเป็นไทย โดยมีหน่วยงานในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการร่วมกันรับผิดชอบ เพื่อให้มีความต่อเนื่องและยั่งยืนนำสู่ วิถีชีวิตของประชาชน โดยในการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษานั้น ผู้บริหาร สถานศึกษา ครู และบุคลากรทางการศึกษา สามารถนำแนวคิดและหลักปฏิบัติตามปรัชญาของเศรษฐกิจ พอเพียงมาบูรณาการในการบริหารจัดการการเรียนการสอน กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน และการประยุกต์ใช้ ในชีวิตประจำวัน ตลอดจนให้สถานศึกษาเป็นแหล่งเรียนรู้ในชุมชนเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตอย่างพอเพียง เพื่อให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้อง เข้าถึงการเปลี่ยนแปลงภายในให้เกิดการเรียนรู้และเข้าใจใน ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เกิดการเปลี่ยนแปลงด้านความประพฤติ อุปนิสัย และการปฏิบัติตนที่พึงประสงค์ ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (กระทรวงศึกษาธิการ, 2553 : 1)

การจัดการเรียนรู้ตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในรายวิชาสังคมศึกษาสามารถนำมาจัดได้กับทุกระดับชั้นการเรียนรู้ของผู้เรียน โดยการฝึกให้ผู้เรียนสามารถปฏิบัติตนในการเผชิญสถานการณ์ และแก้ปัญหาชีวิตจริง ซึ่งจะต้องใช้วิธีการปฏิบัติ โดยอาศัยหลักธรรมของศาสนาเป็นแนวทาง เพื่อให้การปฏิบัติตนบรรลุผลโดยมีการฝึกฝนตนเองให้มีสติสัมปชัญญะ รู้เท่าทันปัญหาและสถานการณ์ที่กำลังเผชิญ เพื่อจะได้ปฏิบัติตนได้อย่างถูกต้อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสาระเศรษฐศาสตร์ ผู้สอนสามารถสอดแทรกปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไว้ได้ตามมาตรฐานการเรียนรู้ทั้ง 2 คือ มาตรฐาน ส 3.1 เข้าใจและสามารถบริหารจัดการทรัพยากรในการผลิตและการบริโภคการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่จำกัดได้อย่างมีประสิทธิภาพ และคุ้มค่า รวมทั้งเข้าใจหลักการของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อดำรงชีวิตอย่างมีดุลยภาพ มาตรฐาน ส 3.2 เข้าใจระบบและสถาบันทางเศรษฐกิจต่าง ๆ ความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจและความจำเป็นของการร่วมมือกันทางเศรษฐกิจในสังคมโลก (กระทรวงศึกษาธิการ. 2551 : 1 - 2) สอดคล้องกับแนวคิดที่ว่า การจัดการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ของผู้เรียน ครูผู้สอนสามารถนำเนื้อหาสาระสังคมศึกษา มากำหนดให้สอดคล้องเป็นกิจกรรมเสริมหลักสูตร กับบริบทวิถีชีวิตของผู้เรียน เน้นกระบวนการคิด เน้นการปฏิบัติจริงและทักษะที่ส่งเสริมการเรียนรู้ที่หลากหลาย เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติตนที่เหมาะสมในชีวิตประจำวัน ที่ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง

จากหลักการและเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ โดยใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน ซึ่งรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นในครั้งนี้จะเป็นนวัตกรรม กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม อีกรูปแบบหนึ่งที่ทำให้ครูผู้สอนรายวิชาสังคมศึกษารวมถึงครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่สนใจ สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนรู้ เพื่อปลูกฝังความรู้ ความเข้าใจในหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ให้กับนักเรียน มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง จนกระทั่งนักเรียนสามารถนำไปปฏิบัติให้บังเกิดผลในการดำเนินชีวิตและการทำงาน เป็นคนที่ดำเนินชีวิตอย่างมีคุณภาพ มีจิตใจที่ดีงาม มีคุณธรรม จริยธรรม เป็นคนเก่ง คนดีและมีความสุข

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการในการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
2. เพื่อสร้างรูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

3. เพื่อทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

4. เพื่อประเมินผลรูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

วิธีดำเนินการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามลำดับขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการในการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม โดยการ 1.1 วิเคราะห์เนื้อหาจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รายงานสรุปผลการเรียนของนักเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ในปีการศึกษาที่ผ่านมา 1.2 ศึกษาสภาพปัญหาและการสัมภาษณ์ครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

ขั้นตอนที่ 2 สร้างรูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม 2.1 สร้างรูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน (ฉบับร่าง) 2.2 สร้างเครื่องมือที่ใช้ประกอบรูปแบบ และเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบทดสอบวัดความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และแบบประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 3 ด้าน ได้แก่ ด้านใฝ่เรียนรู้ ด้านอยู่อย่างพอเพียง และด้านมุ่งมั่นในการทำงาน 2.3 ตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยผู้ทรงคุณวุฒิ 2.4 นำรูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ไปทดลองใช้กับนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างเพื่อหาประสิทธิภาพ

ขั้นตอนที่ 3 ทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ผู้วิจัยนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา

และวัฒนธรรมที่พัฒนาขึ้นและผ่านการหาประสิทธิภาพเรียบร้อยแล้ว ไปใช้จริงกับกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ซึ่งเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4/2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 โรงเรียนบ้านสิริขุนหาญ อำเภอขุนหาญ สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด ศรีสะเกษ จำนวน 38 คน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) เป็นหน่วยห้องเรียน จำนวน 1 ห้องเรียน ใช้ในการทดลองและเก็บรวบรวมข้อมูลตามเครื่องมือ

ขั้นตอนที่ 4 ประเมินผลรูปแบบการจัดการเรียนรู้ โดยใช้แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อรูปแบบการจัดการเรียนรู้ โดยใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการนำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามไปวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS For Windows ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์ในรูปแจกแจงความถี่ และร้อยละและนำผลการวิเคราะห์เป็นตารางประกอบการบรรยาย

ตอนที่ 2 ข้อมูลสภาพปัจจุบันและความต้องการในการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม วิเคราะห์โดยใช้สถิติค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และนำไปเทียบกับเกณฑ์การแปลผล 5 ระดับ

ตอนที่ 3 การทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ แบ่งเป็นการประเมิน

3.1 วิเคราะห์คุณภาพของรูปแบบด้านความเป็นประโยชน์ ความเป็นไปได้ ความเหมาะสม และความถูกต้อง วิเคราะห์ในรูปแจกแจงความถี่ และร้อยละ และนำผลการวิเคราะห์เป็นตารางประกอบการบรรยาย

3.2 วิเคราะห์เปรียบเทียบคะแนนทดสอบวัดความรู้ ความเข้าใจหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ก่อนและหลังการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ โดยใช้สถิติ (t - test แบบ Dependent Samples)

3.3 วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียน โดยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) แล้วนำไปเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนดตามรายละเอียด ดังนี้

2.51 - 3.00 หมายถึง นักเรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในระดับดีมาก

1.51 - 2.50 หมายถึง นักเรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในระดับดี

1.00 - 1.50 หมายถึง นักเรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในระดับพอใช้

ตอนที่ 5 การประเมินผลรูปแบบวิเคราะห์ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อรูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ วิเคราะห์โดยใช้สถิติค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และนำไปเทียบกับเกณฑ์การแปลผล 5 ระดับ

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการในการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ โดยใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน พบว่า ผู้ปกครองนักเรียน มีความเห็นว่า สภาพคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนในปัจจุบันอยู่ในระดับการปฏิบัติมาก และมีความต้องการให้มีการจัดการเรียนรู้โดยใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.45$, S.D. = 0.53) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ความคิดเห็นของครูผู้สอน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม พบประเด็นปัญหาด้านนักเรียน คือ นักเรียนยังไม่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความหมาย แนวคิดการปฏิบัติตนตามหลักการสำคัญของหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ไม่เห็นคุณค่าของหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่มีต่อ การดำเนินชีวิต และปัญหาด้านเนื้อหา การกำหนดเนื้อหาสาระการเรียนรู้เกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงยังไม่ครอบคลุมแนวคิด ความหมาย การปฏิบัติตนและหลักการสำคัญ ส่วนแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ผู้สอนควรเน้นกิจกรรมการเรียนการสอนที่ให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจในหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงจนเป็นพื้นฐานนำไปสู่การปฏิบัติได้อย่างแท้จริง

2. ผลการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ พบว่า รูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน มีองค์ประกอบสำคัญ 7 องค์ประกอบ ได้แก่ หลักการ วัตถุประสงค์ ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ ระบบสังคม ระบบสนับสนุน เงื่อนไขของการนำรูปแบบไปใช้ และการประเมินผล โดยขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ ประกอบด้วยขั้นตอนการเรียนรู้ 5 ขั้น คือ ขั้นที่ 1 ขั้นทำความเข้าใจ ขั้นที่ 2 เรียนรู้เนื้อหา ขั้นที่ 3 ขั้นฝึกปฏิบัติกิจกรรม ขั้นที่ 4 ขั้นนำไปประยุกต์ใช้ และขั้นที่ 5 ขั้นสรุป ผลการประเมินคุณภาพของคู่มือการใช้รูปแบบ พบว่า มีประโยชน์ มีความเหมาะสม มีความเป็นไปได้ และมีความถูกต้อง คิดเป็นร้อยละ 100 และแผนการจัดการเรียนรู้มีประสิทธิภาพ เท่ากับ 83.81/83.22 ถือว่ามีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด

3. ผลการทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ พบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีผลการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ แบ่งเป็น คะแนนคุณลักษณะด้านความรู้ ความเข้าใจ เรื่องเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม หลังเรียนรู้สูงกว่าก่อนเรียน

อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และมีผลการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยรวม อยู่ในระดับดีมาก

4. ผลการประเมินผลรูปแบบการจัดการเรียนรู้ พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจต่อรูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน มีความพึงพอใจ อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.50$, S.D. = 0.52)

อภิปรายผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการในการจัดการเรียนรู้โดยใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม โดยรวม พบว่า ผู้ปกครองนักเรียน มีความเห็นว่า สภาพคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนในปัจจุบันอยู่ในระดับการปฏิบัติมาก และมีความต้องการให้มีการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.45$, S.D. = 0.53) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ผู้ปกครองนักเรียนต้องการให้มีการจัดการเรียนรู้ในระดับมากที่สุด คือ ด้านการใฝ่เรียนรู้ รองลงมาคือ ด้านอยู่อย่างพอเพียง และด้านมุ่งมั่นในการทำงาน ตามลำดับ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสนทนากลุ่ม (Focus Group) ของครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ในโรงเรียน จำนวน 4 คน เพื่อศึกษาความคิดเห็นสภาพปัญหาและแนวทางการจัดการเรียนรู้การบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน พบว่า ครูผู้สอนให้ข้อเสนอแนะถึงแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนครูผู้สอนควรเน้นกิจกรรมการเรียนการสอนที่ให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจในหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงจนเป็นพื้นฐานนำไปสู่การปฏิบัติได้อย่างแท้จริง เช่น การเรียนการสอนโดยการให้นักเรียนนำเสนอแนวคิด อภิปราย แสดงความคิดเห็น กิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้สถานการณ์จำลอง กิจกรรมการเรียนการสอนแบบร่วมมือ กิจกรรมการเรียนการสอนโดยการแก้ปัญหา สอดคล้องกับแนวทางการจัดการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของวิภาพรรณ พินลา (2559 : 1140) ศึกษาวิจัยเรื่องแนวทางการจัดการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ผลการวิจัยพบว่า แนวทางในการดำเนินการพัฒนาของครูและครูผู้เรียนที่จะสามารถส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับบริบทสังคมไทยที่ได้เน้นนำแนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช มาปรับใช้ในการพัฒนาให้สมดุล และยั่งยืน พร้อมรับการเปลี่ยนแปลงในทุกด้าน ทั้งด้านเศรษฐกิจสังคม สิ่งแวดล้อม ความรู้ และเทคโนโลยีอย่างมั่นคงและยั่งยืนต่อไป

2. ผลการสร้างรูปแบบการจัดการเรียนรู้ พบว่า รูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีองค์ประกอบสำคัญ 7 องค์ประกอบ คือ หลักการ วัตถุประสงค์ ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ ระบบสังคม ระบบสนับสนุน เงื่อนไขของการนำรูปแบบไปใช้ และการประเมินผล โดยขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน คือ ขั้นที่ 1 ขั้นทำความเข้าใจ ขั้นที่ 2 เรียนรู้เนื้อหา ขั้นที่ 3 ขั้นฝึกปฏิบัติกิจกรรม ขั้นที่ 4 ขั้นนำไปประยุกต์ใช้ และขั้นที่ 5 ขั้นสรุป ผลการยืนยันความเหมาะสมขององค์ประกอบของรูปแบบพบว่า รูปแบบการจัดการเรียนรู้ มีความเหมาะสม ความถูกต้อง และความเป็นไปได้ ในการนำไปใช้ประโยชน์ได้ คิดเป็นร้อยละ 100 ผลการตรวจสอบหาประสิทธิภาพ เท่ากับ 83.81/83.22 ถือว่ามีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ ในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการอย่างเป็นระบบและขั้นตอน คือ หลักการ แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนารูปแบบ องค์ประกอบของรูปแบบ สอดคล้องกับงานวิจัยของชูลีกร สายเกียรติวิติ และพิชญภา ยวงสร้อย (2560 : 219-230) ได้ศึกษาการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อส่งเสริมโน้มน้าในการดำเนินชีวิตอย่างพอเพียงในวิถีอาเซียน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษา ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่พัฒนาขึ้น มีองค์ประกอบที่สำคัญ ได้แก่ 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) เนื้อหา แบ่งเป็น 5 หน่วยการเรียนรู้ 4) กระบวนการเรียนรู้ตาม PAOR 5) การวัดผลและประเมินผลโน้มน้าในการดำเนินชีวิตอย่างพอเพียง คุณภาพ ด้านความเหมาะสมของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.19$, S.D. = 0.54) และ คุณภาพด้านความสอดคล้องของรูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.22$, S.D. = 0.50)

3. ผลการทดลองใช้รูปแบบ พบว่า ผลการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียนด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง กลุ่มสาระ การเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม แบ่งได้ ดังนี้

3.1 คะแนนคุณลักษณะด้านความรู้ความเข้าใจ เรื่อง เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ปรากฏว่า นักเรียนมีคะแนนทดสอบหลังการใช้รูปแบบการจัดการ เรียนรู้สูงกว่าก่อนการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้เนื่องจากการ จัดการเรียนรู้โดยใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวทางการจัดการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสิริวรรณ ศรีพหล (2556 : 21-22) ที่กล่าวว่า ในการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาสอดแทรกในกลุ่มสาระ การเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ผู้สอนควรเน้นกิจกรรมการเรียนการสอนที่ให้ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจในหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงจนเป็นพื้นฐานนำไปสู่การปฏิบัติได้อย่างแท้จริง แล้วนำมา สังเคราะห์ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ จึงทำให้องค์ประกอบของรูปแบบมีความเหมาะสมและสอดคล้อง

เชื่อมโยงกันในทุกองค์ประกอบ เกิดแนวทางสู่การปฏิบัติที่ดีและมีความสัมพันธ์กันอย่างเป็นระบบขององค์ประกอบที่มุ่งสู่การสัมฤทธิ์ผลและเกิดคุณค่า ทำให้นักเรียนเกิดความรู้ ความเข้าใจ สามารถดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงได้อย่างเหมาะสม งานวิจัยที่สนับสนุนข้อค้นพบนี้ คือ งานวิจัยของกิตติชัย สุธาสิโนบล (2555 : 192-199) ได้ทำการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการตามแนวพุทธ เพื่อสะท้อนแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ในบริบทแห่งสังคมไทยยุคปัจจุบัน ผลการพัฒนาพฤติกรรมการเรียนรู้ด้วยกาย (กายภาวนา) พฤติกรรมการเรียนรู้ด้านทักษะทางสังคม (ศีลภาวนา) และพฤติกรรมเรียนรู้ด้านจิตใจ (จิตตภาวนา) ของนักเรียน จากการประเมินครั้งแรกนักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 33.33 และการประเมินครั้งสุดท้าย นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ย ร้อยละ 100 และเพิ่มขึ้นร้อยละ 66.67 ของการประเมินครั้งแรก ส่วนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (ปัญญาภาวนา) มีคะแนนเฉลี่ยหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของสิริวรรณ ศรีพล (2559 : 24 -26) ศึกษาการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับครูสังคมศึกษา ผลการวิจัยพบว่าผลสัมฤทธิ์ในการฝึกอบรมหลังการฝึกอบรมของครูสังคมศึกษาสูงกว่าก่อนการฝึกอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3.2 นักเรียนมีคะแนนการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยรวมอยู่ในระดับดีมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า นักเรียนมีพฤติกรรมปฏิบัติและสม่ำเสมอ ค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านอยู่อย่างพอเพียง ($\bar{x} = 2.54$, S.D.=0.50) รองลงมา คือ ด้านการใฝ่เรียนรู้ ($\bar{x} = 2.50$, S.D.=0.50) และด้านมุ่งมั่นในการทำงาน ทั้งนี้เนื่องจากขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ของรูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมเป็นไปตามลำดับขั้นการสอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เปิดโอกาสให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติด้วยตนเองจากสถานการณ์จริง เช่น การออกมาพูดอธิบาย สรุปความรู้หน้าชั้นเรียน นำเสนองานหน้าชั้นเรียนที่เชื่อมโยงกับจุดประสงค์การเรียนรู้ในการนำหลักของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ ได้แก่ ความพอประมาณ มีเหตุผล และการมีภูมิคุ้มกันที่ดี สอดคล้องกับงานวิจัยของชุลีกร สายเกียรติวัติ และพิชญาภา ยวงสร้อย (2560 : 219-230) ได้ศึกษาการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อส่งเสริมมนต์ศน์ในการดำเนินชีวิตอย่างพอเพียงในวิถีอาเซียน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษา ผลการใช้และศึกษาพัฒนาการของมนต์ศน์ในการดำเนินชีวิตอย่างพอเพียง สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษา พบว่า 1) มีพัฒนาการของมนต์ศน์ในการดำเนินชีวิตอย่างพอเพียงระหว่างเรียนร้อยละ 81.33 2) มนต์ศน์ในการดำเนินชีวิตอย่างพอเพียงหลังเรียนด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อส่งเสริมมนต์ศน์ในการดำเนินชีวิตอย่างพอเพียง สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 2 สูงกว่าก่อนเรียนอย่าง

มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และงานวิจัยของอรุณศิริ จันทร์หล่น และภมรพรรณ ยุธยาตร์ (2560 : 185-186) ได้ศึกษาการพัฒนาแนวทางพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนสำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า สภาพปัจจุบันของคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ มีวินัย ร่องลงมา คือ ใฝ่เรียนรู้ และค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ มุ่งมั่นในการทำงาน

4. ผลการประเมินผลรูปแบบ พบว่า นักเรียนที่เรียนด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม มีความพึงพอใจในระดับมาก ($\bar{x} = 4.50$, S.D. = 0.52) เมื่อจำแนกเป็นรายข้อ พบว่า นักเรียนพึงพอใจมากที่สุด คือ ครูยอมรับความคิดเห็นของนักเรียน ร่องลงมา คือ ครูแจ้งจุดประสงค์การเรียนรู้ชัดเจน และครูส่งเสริมให้นักเรียนค้นคว้าหาความรู้จากห้องสมุด อินเทอร์เน็ตหรือแหล่งเรียนรู้อื่น ๆ มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน เนื่องจากการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเน้นความสำคัญในการพัฒนากระบวนการเรียนเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการดำรงชีวิตประจำได้ งานวิจัยที่สนับสนุนข้อค้นพบข้อนี้ คือ งานวิจัยของนิรมล หมั่นเรียน (2555 : 81-85) ได้ทำการศึกษาผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยโครงงาน เรื่อง ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ผลพบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่มีต่อแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยโครงงาน เรื่อง ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.46 มีความพึงพอใจในระดับมาก

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย

จากการวิจัยพบว่า นักเรียนมีคะแนนความรู้ ความเข้าใจในเนื้อหาเกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนและมีผลการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในระดับดีมาก แสดงว่ารูปแบบการจัดการเรียนรู้ ทำให้นักเรียนเกิดการพัฒนาทั้งในด้านความรู้และเจตคติค่านิยมที่ดี ดังนั้นครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม จึงสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการวิจัยโดยบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงรายวิชาเพิ่มเติม สำหรับหลักสูตรสถานศึกษาในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้และบูรณาการหรือสอดแทรกคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

2.2 ควรมีการวิจัยถึงปัจจัยที่มีผลต่อคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมด้วยการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อให้ได้งานวิจัยที่มีผลการศึกษาเชิงลึกมากขึ้น

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลางกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพฯ: ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

_____. (2553). แนวทางการบริหารสถานศึกษาพอเพียง. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ดี.

กิตติชัย สุธาสิโนบล. (2555). การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการตามแนวพุทธเพื่อสะท้อนแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในบริบทแห่งสังคมไทยยุคปัจจุบัน. (รายงานการวิจัย). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

ชูลีกร สายเกียรติวัติ และ พิษณุภา ยวงสร้อย. (2560). การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อส่งเสริมโน้ตทัศน์ในการดำเนินชีวิตอย่างพอเพียงในวิถีอาเซียนสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษา. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร*, 19(1), 219-230.

นิรมล หมั่นเรียน. (2555). ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยโครงงาน เรื่อง ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาศึกษาปีที่ 5. (การศึกษาค้นคว้าอิสระ). มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

มาเรียม นิลพันธุ์ และคณะ. (กรกฎาคม - ธันวาคม 2554). การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในรายวิชาชีวพศู กรณีคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร. *วารสารศิลปการศึกษาศาสตร์วิจัย*, 3(1,2), 14-23.

วาริรัตน์ แก้วอุไร และคณะ. (2554). การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในรายวิชาชีวพศู กลุ่มมหาวิทยาลัยภาคเหนือ. *วารสารวิชาการบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์*, 6(17), 13-29.

วิภาพรรณ พินลา. (2559). แนวทางการจัดการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21. *Veridian E-Journal, Silpakorn University ฉบับภาษาไทย สาขามนุษยศาสตร์สังคมศาสตร์และศิลปะ*, 9(2), 1140-1157.

- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2554). แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 พ.ศ. 2555-2559. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี.
- สิริวรรณ ศรีพล. (2556). การจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง. *วารสารพัฒนาการเรียนการสอน มหาวิทยาลัยรังสิต*, 7(1), 1-30.
- _____. (2559). การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้รู้ความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับครูสังคมศึกษา. *วารสารวิจัยและพัฒนาหลักสูตร*, 6(2), 24-48.
- อรุณศิริ จันทร์หล่น และ ภูมิพรพรณ์ ยุระยาตร์. (2560). การพัฒนาแนวทางพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม*, 11(3), 185-194.
- อัญญรัตน์ นาเมือง. (2556). การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อการเรียนการสอนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษา. *วารสารมหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์*, 5(3), 96-109.